

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

PREPARANT EL TERRENO

—¿Qué diu?... No hi ha al mon estat mes perfecte que 'l de majordona.

CRÓNICA

LA *Veu de Catalunya* es un cas clínic que 's recomana á l'atenció del Doctor Robert, á qui hem de suposar aficionat al estudi dels fenòmens morbosos més estranys.

En efecte: prenguin una llanceta, un bisturí, menos encare, una senzilla agulla de cap, punxin á bell-ull á qualsevol part del seu cos y veurán sortir-ne desseguida un esquitx de pus. ¿De quina materia estarà formada *La Veu de Catalunya*, que tota ella, de cap á peus, del un al altre costat apareixi feta una pústula maligna?

Val la pena de fixars'hi, y res hi perdrá 'l Doctor Robert en ferne un detingut estudi y fins en veure de buscarli algún remey que la lliuri de un estat tan lamentable.

Qu' es cert, certíssim lo que afirmém, salta á la vista, ab sols recordar la seva última campanya electoral, tan feconda en invectivas, insults y paraulotas tabernarias contra tothom que tingués la sort de no pensar com ella. La bretolada, la murrialla, la purria... ¿Quí no recorda aquella lletania de impropis que semblava escrita més que ab tinta ab postema de la seva cullita?

Donchs el cas se repeteix avuy ab motiu del *Hospital Gil*.

Els que defensen els drets de la ciutat y l'interés dels pobres de Barcelona son uns embustersos, uns calumniadors, uns *chantagistas*, uns recolectors de l' *escreta moral* de la ciutat.

Els que proclaman la necessitat de que 's compleixi estrictament la voluntat del testador, que determiná que 'ls plans del Hospital per ell costejat se fessin per concurs, son uns diaris canallas, que quan hi ha un *tarugo* 'n menjan y callan, y quan hi ha moralitat calumnian y escandalisan.

Rodejantlo de aquesta dutxa purulenta es com *La Veu de Catalunya* pretén presservar al seu amich D. Lluís Doménech y Montaner pera que pugui portar á cap tranquilament la realisació de un negoci arquitectònic, que de un' hora lluny put á favor otorgat per aqueix caciquisme de nou encuny, pitjor que l' altre per las sevas malas formas, segons va dir l' altre Doménech y conforme *La Veu de Catalunya* s' encarrega de demostrar ab el seu llenguatge.

Si 'l Sr. Doménech y Montaner, á qui hem de creure ilusionat per la substanciosa gloria que li ha caygut á la boca, sigués capás de compendre l'efecte de certas defenses, li diria á *La Veu de Catalunya*, lo que á n' en Camprodón va dirli en Narcís Serra, á la sortida de un célebre judici:

«Yo te traje de hombre bueno y me has salido hombre malo.»

Perque la veritat es que hi ha defenses tan des-

manyadas y contraproduhents, qu' en lloch d'enlanyar á un home l' ensorran cent canas sota terra.

* *

La Veu de Catalunya comensa per donar probas de una falta de memoria lamentable (ella 'n diria *mentir*) al afirmar que 'ls que avuy s' ocupan de la qüestió Gil, «han callat fins ara com uns morts», sent aixís que un any enrera ó poch menos, LA ESQUELLA DE LA TORRATXA va entaular una enérgica campanya, sostinguda ab tanta persistència que al últim va semblar que treya la son de las orelles als marmessors del Sr. Gil.

No es cert, donchs, com afirma *La Veu*, que la nostra intervenció en l' assumpto dati de la carta publicada per D. Joseph Doménech y Estapá en *La Renaixensa*, com si nosaltres ni ara ni may tinguéssim res que veure ab las cosas de aquest senyor.

¿Per qué, donchs, ja que tan prompte comensarem, el periódich regionalista no va posarse llavors al nostre costat? ¿Per qué fou ell qui va estar callant com un mort, mentres hi havia qui bregava en un assumpto de tant interés per Barcelona? ¿Es per ventura que ja llavors el gall s' abstenia de cantar perque ja tenia alguna cosa á la gargamella? ¿Es que ja llavors el Sr. Doménech y Montaner, tant lligat ab *La Veu de Catalunya*, tenia la formal promesa de qu' ell y ningú més seria l'arquitecte del nou hospital, encare que s' hagués de passar per damunt de la voluntat testamentaria de D. Pau Gil?

Jutji qui sápigua apreciar el valor y la importancia de certs indicis que forman una plena convicció moral.

Y la forman, perque *La Veu* encare avuy estava á temps de subsanar el seu olvit, si á olvit pogués atribuirse 'l seu estudiat silenci, y no ho ha fet; molt al contrari. Quan tothom demana ab interés plenament justificat coneixer la gestió que ha tingut el llegat del Sr. Gil fet en favor dels pobres de Barcelona, la quantia justa del mateix, el seu acreixement per rahó de interessos y del cambi de franchs en pessetas; quan tothom desitja enterarse de las condicions ab que va efectuarse l' adquisició dels primitius terrenos de Sarriá y la permuta de aquests ab uns altres de la Travessera de menor preu y cabuda més reduhida, segons se 'ns ha fet notar; quan tothom voldria saber si 'ls marmessors han treballat generosament pels pobres de Barcelona ó beneficiant un tant per cent per la gestió bona ó dolenta, acertada ó desacertada del llegat ¿qué fa *La Veu de Catalunya*? ¿Uneix la seva á la veu pública tan general com justificada? Res de aixó. *La Veu de Catalunya* 'ns fa saber que 'ls «encarregats de la construcció del Hospital de Sant Pau poden administrar el llegat sense donar comptes á ningú». Aixís, tal com sona; son las sevas mateixas paraulas.

De manera que si de la suma llegada pel senyor Gil, no n' arribés ni una pesseta als pobres, els seus

marmessors, segons *La Veu de Catalunya*, no vindrien obligats a donar-ne comptes a ningú.

¿Son aquestas las ben-hauransas que 'ns reserva 'l regionalisme de *La Veu de Catalunya*, pel dia del triomf dels seus ideals? ¿En el Códich civil qu' estableixi equiparará fins la gestió dels interessos dels pobres sense defensa, ab las herencias de confiança que solen donar lloch a tantas murmuracions y ser causa de tants abusos?

Pero ¿ja ha meditat prou lo que diu? ¿Ahont deixa en el punt concret del llegat Gil, els drets que aspectan a la ciutat de Barcelona? Si 'ls rezels que s' han manifestat careixen de fonament ¿cóm no demana *La Veu* que l' assumpto s' aclareixi? ¿No comprén que hi está compromesa la mateixa respectabilitat de las personas que del Sr. Gil varen rebre 'l piadós encàrrech?

Unicament *La Veu* es capás de portar la seva obcecació fins al punt de declarar que de aquest assumpto no se n' han de do-

DURANT SET SENMANAS

El creyent que desitji anar segú que no s' aparti may d' aquest menú.

nar comptes a ningú, insultant de pas als que demanan unas aclaracions, que tractantse de personas gelosas del seu prestigi als ulls dels seus conciutadans, ja ni haurían de demanarse, puig expontáneament se donarían.

Fins a tal extrém sacrifica *La Veu*, la formalitat de la causa política que pretén defensar, al interés professional,—y ja no di-hém particular,—de un dels seus capitossos.

Pero vamos a veure ¿qué diría *La Veu* si la designació del arquitecte del nou hospital, feta tan irregularment, es a dir faltant a la voluntat expressa del testador, en lloch de ser deguda al caciquisme regionalista, se degués al caciquisme de'n Planas y Calsals?

*
**

Ah!... Pero *La Veu* en aixó com en totas las sevas cosas usa unas balansas completament desafinadas. Qui no está ab ella es un brétol, un ignorant, un burro: qui ab ella está, un sabi, una eminencia, una lle-

¡ARA, ARA, ARA!...

Entrada triunfal de la Quaresma.

gítima gloria de la nostra terra.

D'arquitectes á Barcelona, sols n'hi ha un... Allá ahont se presenta en Lluís Doménech *¡boca abajo todo el mundo!*

Pero á no ser el neo-caciquisme regionalista que té 'ls seus ganxos en varias entitats y corporacions, entre ellas la Junta del Hospital de la Santa Creu (¿veritat Doctor Robert?) se 'ns vol dir ¿quí hauria sigut capás de confiar al agraciat, la realisació de un' obra de tanta importancia, no reparant en passar per l' escamoteig de l' última voluntat de D. Pau Gil?

La Veu podrá dir com diu que las cosas de arquitectura se fan al mitj del carrer... Pero per lo mateix podem preguntar nosaltres ¿ahont son las obras de D. Lluís Doménech que proclamin la seva absoluta superioritat sobre 'ls seus comprofessors?

De l' única que realisá ab certa gallardía—l' Hotel Internacional de l' Exposició del 88—ja no 'n queda rastre. Pero de segur qu' en ella adquiriren més fama els constructors qu' en curts días l' edificaren,

EL PLAT DE LA TEMPORADA

DON BACALLÁ

Un personatge que desde dimecres se fa dir *si senyor*.

que no l' arquitecte que la projectá, ja que com á edifici provisional era bastant adotzenat.

El restaurant del Parch, que may ha tingut caràcter de restaurant, sent més aviat una cofurna, ha quedat sense acabar y ja ningú li treu 'l títul de Castell dels tres dragons que li ha donat el públich. Sense acabar ha quedat també l' escala noble de la Ca-

sa Gran. Sense ni menos arribar á construhirse l' projecte de Institut qu' en colaboració ab el senyor Vilaseca li fou premiat en públich certamen. Valia massa diners, la Diputació va desistir de ferlo, y 'ls amos dels terrenos van lograr la reintegració dels mateixos, fent la provincia un negoci dels més rodóns.

¿No es sospitós y alarmant; no argüeix quan menos certa carencia de previsió en els càlculs, aquest cas tan repetit de comensar obras, y tenirlas que deixar després porque 'ls quartos no hi arriban? ¿No podrá succehir una cosa per l' istil ab el nou hospital?

Pero si la mateixa *Veu*, ja per endavant ho deixa compondre quan al defensar els honoraris que ha de percibir, diu textualment:

«Els treballs que farà l' arquitecte y 'ls seus ajudants en aquest assumpto tenen un preu limitat estrictament per las lleys, y pera portarlos á terme *exigirán anys de feyna*, quina retribució es ben reduhida per cert, y que 's necessitará afanyarla, *si s' arriba á acabar tan dilatat treball.*»

L' agulla está enfilada: *hi ha feyna per anys... y qui sab si 'l dilatat treball s' arribará á acabar.* ¡Bonich porvenir pels pobres de Barcelona!

Ho diu el mateix Lluís Doménech, l' arquitecte que ha passat no se si dormint ó fantasiant la major part del temps de la seva ja llarga carrera: l' arquitecte de las construccions que 's comensan y no s' acaban, qual competencia pera projectar y edificar un hospital ningú coneix encare; pero qual falta de càlcul y sentit práctic es evident y está probada de sobras.

Perque no creyém que ni ell mateix, com á mérit indiscutible pera monopolisar la construcció del nou hospital presenti las únicas obras completas que li coneixém, ó siguin: el segell de la *Patum*; la pirotécnica fatxada del *colmado* de Ca 'n Torre y San que sembla de cartró mastegat, á la Portaferrija y l' establiment de fotograbat del Sr. Thomas y C.^a al carrer de Valencia, ahont s' hi troban entre altras cosas unas finestretas d' arch d' atmetlla, ab unas columnas ó bitllas apuntadas al vértice del arch que á un li fan dir:—Per forsa aquestas columnas li sobrarían com las rodas al rellotjer del quènto y no sapigué ahont posarlas.

Aquestas cosetas no son la patent de una superioritat absoluta, com la que *La Veu* li atribueix.

L' IDEAL DEL PRESIDENT DE CONSUMS

—¿Porta res de pago?
 —Tot lo que duch es pel consum de la comunitat.
 —¡Ah! Sent aixís, *orate frates*.

Ni molt menys l' autorisan tampoch pera desdenyar, com desdenya concursos de 2,500 pesetas; porque no hi ha que fer anar á puntadas de peu els céntims de la beneficencia... y quan se tracta de una obra pels pobres... ¿per qué no s' ha de tenir al cor, alguna cosa de aquell impuls altruista que va moure al senyor Gil á legar als de Barcelona la meytat de la seva fortuna?

Veurém si aquests arguments bastarán ja que no pera decidir al Sr. Doménech y Montaner á deixar la succulenta tallada que deu evidentment al caciquisme regionalista, per estroncar quan menos la supuració de pus de *La Veu de Catalunya*, que cada vegada que 's belluga 's posa feta una llástima.

P. DEL O.

RIMAS

Un esclat, un celatje d' esperansa
 y un degotall de ditxa...
 Un desengany, un cor tornat en cendras
 y una ilusió marcida.
 Sort que el món no s' acaba en tas miradas
 ni 'l cel en tas caricias.

Mira, aymada,—'m vas dir—mira eixa llágrima
 que 's sospén en mas galtas tremolant...
 L' ha brunyida l' amor... la gelosía,
 del cor als ulls l' ha feta relliscar.—
 Qu' era bonica!... L' iris que en sos átoms,
 del sol ixent, hi feyan els desmayes,
 tan pur me va semblar que encare dupto
 que fos aquella gota un prisma fals.

Vas dir qu' era ma boca una cirera
 picada dels pardals.
 Ditxós tú que la tens tan verge en besos
 com en contar veritats.

ORIOLA RIBAS

EL CARTUTXO DE PERDIGÓNS

Sala d' un tribunal. Els magistrats en son lloch;
 el Jurat en el seu.

AL PEU DE LA FORNAL

—Si nosaltres ens declaraessim en *huelga*, ¡no serían pochels els que á Barcelona haurían d' anar descalços!

En el banquet, l'acusat, un home jove, que sembla no experimentar la menor emoció davant del acte que 's prepara.

Comensa l'interrogatori. Cóm se diu, si es veritat el fet que se li imputa, en quína forma va ocórrer la cosa, etc., etc. L'acusat contesta á las preguntas del president, cantant de plá, ab una serenitat exempta de tota afectació. Qualsevol diria que 's tracta d'un assumpto en el qual ell no hi té res que veure.

Cumplert aquest trámit, pren la paraula 'l fiscal.

—Senyors—diu:—Es tan fácil en aquest moment la meva tasca, que sóls per respecte á la lley m' al-so á acusar á aquest home. El seu delictes no exigeix ja proba de cap mena. De sos propis llabis heu sentit la més complerta confessió que desitjarse pugui. Clar, net, sense embuts ens ho ha explicat tot. Arreglá un cartutxo de perdigóns, va posarhi una moneda en un extrem pera facilitar l'engany, y preparat aixís l'instrument de la seva falsetat, l'entregá á un infelís que, creyentlo ple de duros, va donarli pèl cartutxo un bitllet de cent pessetas. El fet es tan palmari, tan evident, que ab demanar al Jurat un veredictes de culpabilitat hauré terminat la meva missió.—

En el banch dels jurats s'hi adverteix un moviment d'aprobació bastant visible. El fiscal ha parlat com un llibre. Té rahó que li sobra: á un home com aquell se 'l condemna ab els ulls tancats.

¡Ab quína mal dissimulada fatiga escoltan tots, tribunal y Jurat, la premiosa oració del advocat del falsari que, també per pura fórmula, deixa anar mitja dotzena de vulgaritats y llochs comuns, á manera de defensa!

—Més que justícia—diu al terminar,—com únich argument,—us demano clemencia pel acusat. La seva joventut, la seva sinceritat, el medi en que ha viscut, son motius més que suficients pera que la vostra benevolencia sigui exercida en sa forma més amplia y generosa. No us demano que l'absolgueu; no mes us dich: Compadiulo.

Els llabis del acusat semblan preludiar una rialleta que no arriba á dibuixarse, continguda per las sacramentals paraulas del president del tribunal:

—¿Té 'l processat alguna cosa que anyadir?

—Sí, senyor.

—Digui.

—Que soch ignocent.

El president, tement haverho sentit malament, allarga 'l coll sobre la taula.

—¿Ha dit ignocent?

—Sí, senyor: hi ho repetiré mil vegadas.

—Pero ¿no ha confessat vosté haver preparat el cartutxo de perdigóns en la forma que aquí s'ha dit, y haverlo entregat després á un pobre inexpert, que 'l va creure ple de duros?

—En efecte; pero si vaig ferho, va ser perque 'm creya que aixó estava permés.

—¡Ave María Puríssima!... ¿Cóm va poguer arribar á fer semblant suposició?

—¿Cóm? Veyent que tot el mon ho fa.

—¿Qué diu?

—Tot el mon, sí, senyor; sense excepció de cap classe. ¿Vol el tribunal que li demostrí?

—Seria curios.

—Aquí té vosté á aquests senyors jurats. El primer, qu' es sabater, al fabricar el calsat ab materials dolents, cobrantlos com de superior calitat, ¿no fa 'l cartutxo de perdigóns?

El segón es carnicer. ¿Sab vosté quantas vegadas, venentnos carn averiada ó conservada ab *nivelina*, ens ha donat aixís mateix el cartutxo?

L'altre, qu' es taberner, ens endossa 'ls seus per-

digóns ab el ví barrejat ab aygua. Y 'l forner ab el pa faltat de pes. Y 'l sombrero ab els barrets del país disfressats ab etiqueta inglesa. Y 'l...

—¡Basta!—interromp el president, agitant gravement la campaneta.—Pot vosté sentarse. Els senyors jurats, al pronunciar el veridictes, no deixarán segurament de tenir en compte la seva original teoria.

Y aixís succeheix.

Després de brevíssima deliberació, el Jurat contesta:

«Que l'acusat es culpable;

»Que la seva intenció va ser indubtablement molt maligna;

»Y que hi ha que carregarli totas las agravants imaginables.»

Y no contesta que se l'ha de fusellar, perque ningú li pregunta.

Llegida la sentencia, en que 's condemna al processat á una atrocitat d'anys... y un dia de presiri, els senyors del Jurat, terminada la seva hermosa missió, 's retiran ab pas magestuós y solemne.

ELS EXTREMS SE TOCAN

Mor' l' alegre Carnaval
y neix la trista Quaresma;
s' acaba 'l temps de las jovas
y comensa 'l de las vellas.

Ni 'l sabater, ni 'l carnicer, ni 'l forner, ni 'l sombrerer, diuhen una paraula.

Pero tots pensan lo mateix:

—Que jo fassi *aixó* dels perdigóns, bueno; pero que ho fassin els altres!... ¿Ahont aniríam á parar?

A. MARCH

AMOR! ⁽¹⁾

I

Diuhén qu' está trista,
que ja no s' alegran
sos llabis humits com en altres días,
ab la rialla aquella
que 'ls matisos donava á sa cara
d' una aurora eterna.

Diuhén qu' está trista y que ja no 's posa
arrán de la reixa;

que ja no dialoga com avans cantant
ab els aucells que trovadors seus eran:
diuhén qu' entristida las flors assecarse
en sos testos deixa;
que ja no las mira
ni ab amor las rega.

Diuhén que de negre sempre va vestida;
qu' al carrer la sua cara morena
du vel y s' amaga
com si ja fos vella...

que s' amaga per llegí unas cartas,
que plora sobre ellas,
y demana perdó agenollantse
plorant en l' iglesia...
¡Deixéula que plori,
que plori sas penas

y demani perdó á 'n el Sant Cristo
com la Magdalena.

Eixa verge ha d' estar condemnada
per un jutje sever: la consciencia...
Per sa culpa ha sofert tant un home,
que s' ha sentit per lo dolor poeta!

II

Diu que s' esposalla
la verge morena;
que ja no está trista, que pe'l carrer passa
ab aires de reyna...
que cuida las plantas, qu' al parlar modula
com els trovadors de sa canariera;
mes... qu' encar' s' amaga per llegir las cartas
plorant damunt d' ellas.

Algú que á la verge ohí confessarse,
diu qu' encar' s' acusa de posarse en venda...
pero s' esposalla porque es pobra y vol
lluhir sa bellesa
y adornarla ab las joyas y galas,
y entre las fadrinas vol causar enveja,
perque, si ayma á un home, per ell dona l' ánima...
pero may sos triomfs de donzella.

III

La malehida historia de la verge impura
es l' historia eterna,
que s' escriu ab llágrimas,
d' infamias, perjuris y deshonras plena.
¡L' amor!...

¡Ah!... deixéula que 'l seu anhel logri,
deixéula que 's casi la verge morena.
Las nits d' hivern duran, son llargas, tan llargas
per la pobra esposa que cansada espera!...

Que las nits arribin d' aqueixa invernada
espera 'l poeta.

G. NÚÑEZ DE PRADO

EL BON CAMÍ

Ara sí que anirán bé las cosas de Barcelona.

El seráfich senyor Pons, president de la comissió municipal de Consums, alarmat davant de la desen frenada baixa dels ingressos, ha dirigit una carinyosa circular als individuos del ram, manifestant-los que si 'l volen tenir content han de procurar ans que tot y sobre tot ser personas piadosas, freqüentar forsa 'l sacraments y respectar á Nostre Senyor, «base ferma y segura»—segons parer del angelical president—de la bona administració dels fielats.

Vijilar, fer el cap viu, apuntar ab fidelitat las entradas, no equivocarse en el pes ni en la mesura... Tot aixó son infundis y tonterías que no poden alterar gran cosa la recaudació. El senyor president de la comissió ho diu, y no hi ha que donarhi voltas: lo que importa en primer terme es reverenciar á Deu, que lo demás ja vindrá.

Enmotllantse á aquestas ordres, lo primer que ara fan els burots quan se llevan es senyarse, posarse l' escapulari damunt del uniforme y tot resant una oracioneta qualsevol, cap á la seva barraca.

Al arribar allí, saludan al jefe del puesto.

—Ave María Puríssima.

—*Sin pacadu cunsabida*. Agafeu la burxa, poseu-vos aquí y cumpliu ab el vostre deber. ¿Qué porteu per' esmorzar?

—Un tallet de bacallá fregit.

—Molt bé. Ja sabeu que avuy es divendres, día de peix, y que als fielats no 's permet barrejar.

Comensa á passar gent.

—Alabat siga Corpus. ¿Qué porteu vos?

—Un garrafó de ví bó, per dir missa.

—Endavant! Aixó ha d' entrar sense pagar drets. ¿Y vos?

—Jo, una mica d' oli per las llantias de l' Ajuda.

—Avall! ¿Y vos?

—Jo, quatre porrons d' esperit de ví.

—¡Qué de qué!... Si arribeu á dir *di-ví*, us deixo passar de llarch.

¿No es aquesta nna manera com un' altra de respectar á Nostre Senyor, «base ferma y segura del cumpliment de tots els debers?»

Als carreters que al atravessar la línea de consums sápigán contenirse la llengua, no se 'ls mirará prim; pero als que reneguin y diguin malas paraulas se 'ls aplicarà la tarifa ab el major rigor: es á dir, tant per cada litro de ví, mes tant per cada renech.

Las ordres del senyor Pons son claras y terminants. Vol que 'ls fielats deixin de ser, com han sigut fins ara, llochs d' escándol y perversió. El seu ideal es convertirlos en sagristías, en capellas, en petits santuaris.

«Esta barraca es cristiana,»—dirá un lletrero clavat á la porta, sota l' escut municipal. Y sobre la rata pinyada que remata l' escut, hi ha 'l propósit de colocarhi una placa d' aquellas que diuhén: *Reinaré*.

Mentres aquestas reformas, digne complement de las disposicions de la piadosa circular, se portan á la práctica, el senyor president de la comissió de Consums fa de tant en tant una visita als resguardos per veure si las sevas indicacions se compleixen ab la deguda escrupulositat.

De cóm va la recaudació apenas se 'n entera. La seva primera pregunta es sempre aquesta:

—¿S' ha renegat gayre avuy?

—No, senyor:—li contesta 'l cabo.

—¿Ahont son els individuos tal y qual, que no 'ls veig?

—Ara mateix se 'n acaban d' anar. M' han demanat permís pera arribarse á las Gerónimas, que hi ha las quaranta horas.

(1) Traduhit del llibre *Humanas* per SEBASTIÀ GOMILA.

—¡Ah! Molt bé, molt bé!...

Ahir, passant per davant d'un fielat, ahont avans els guardas solían matar las horas perdudas jugant á cartas, vaig sentir que resavan la lletanía.

—¡Santa gasmonyería mística!—deya un burot.

—Ora pro nobis—responían el altres.

—Santa hipocresía carlo-regeneradora.

—Ora pro nobis.

—Santa tartufería sagristanesca.

—Ora pro nobis.

—¡Guapol!—vaig dirme entre mí.—Aquests van bé... Seguint aquest camí, de segur que farán carrera.

MATÍAS BONAFÉ

SUCH DE SABIS

XXXV, *Richter*.—XXXVI, *Publi Siro*.—XXXVII, ***

XXXV

Una cara sens arrugas,
un cap sens calva ni canas,
es com quartilla de sabi
que no se hi haja escrit paraula.

XXXVI

No us fieu de la dona
ni la cregueu bona
per las apariencias
que tinga agradables;
fora de sa casa
totas son amables.

XXXVII

Es prudent obehir las lleys,
mes quan se fan arbitrarias
ja cap respecte mereixen
y 'l país deu rebelarse.

J. FERRÉ Y GENDRE

LLIBRES

LA MORAL, EL ARTE Y LA RELIGIÓN según GUYAU, por ALFREDO FOUILLÉE.—Traducción española de D. RICARDO RUBIO.—La *Biblioteca científico-filosófica* que veu la llum á Madrid acaba d'enriquirse ab aquesta obra, demostrativa de la gran influencia que 'l malhaurat Guyau ha exercit en la filosofía contemporánea.

L' estudi comprén dos parts, interessants á tot serho, per la penetració fonda de la doctrina que desarrollan. La primera part comprén els següents capítuls: I Una evolució intelectual.—II. La consciencia de la vida intensa y expansiva com principi comú del art, de la vida y de la religió.—III. La expansió de la vida com principi del art.—IV. L' estética aplicada.—Els versos de un filósop.—V. La expansió de la vida com principi de la moral.—VI. La vida extensa y expansiva, principi de la moral.—VII. La educació.—VIII. La expansió de la vida social, com principi de la religió.—IX. La expansió de la vida com principi de la metafísica.—Conclusió.

La segona part conté un estudi sobre las dos obras póstumas del famós Guyau: L' art desde 'l punt de vista sociològich y Educació y herencia.

Termina 'l llibre ab un apéndice que tracta de las apreciaciones de la crítica sobre Guyau y la seva obra.

POESÍAS de A. DORIA.—No hem de presentar á un escriptor que ab alguna freqüencia ha favorecut á LA ESQUELLA DE LA TORRATXA ab els seus traballs. Tothom el coneix com humorista de bona lley, que sab

veure 'l costat ridícul de las cosas, y com á hábil versificador que sab donárlas 'hi relleu ab els encisos del ritme y de la rima.

Moltas de las composicions que figuran en el volúm las hem publicadas nosaltres... y sería una redundancia dir que 'ns agradan, porque si no 'ns agradessin ja no las hauríam publicadas.

Tením per obra inspirada en el carinyo que tot pare ha de sentir per sos fills, l' haverlas coleccionadas, com ho ha fet, enjoyantlas ab las elegancias de una edició molt vistosa y adornantlas ab bonichs dibuixos de 'n Ramón Riu y Doria, un parent del autor, que sab dir ab el llapis lo que l' A. Doria diu ab la ploma.

RATA SABIA

PRINCIPAL

Ha debutat la companyía Balaguer-Larra, y 'l vell teatro sembla haverse animat, sortint del mortal ensopiment en que vegetava.

La companyía té un mérit que no s' observa en moltas de las castellanas que acostuman á visitarnos: es bastant homogénea y sab treure excelents conjunts.

Aixó sí, no cava molt fondo. El seu repertori se compon exclusivament d' obretas cómicas en un ó dos actes, de aquellas que las companyías del género que 'n diríam gran, reservan pera fi de festa. La del *Principal* las serveix á tot pasto. Si 's dongués la funció per horas, sistema que no ha pogut aclimatarse á Barcelona, 'ns creuríam transportats al *Teatro Lara* de Madrid.

Com obra nova 'ns ha donat á coneixer el sainete de 'n Benavente *Modas*, presentació de una serie de tipos que compareixen al despaig de una modista francesa.

Supleix la falta de complicació escénica la bona pintura dels personatjes y 'l graciós desenfado del diálech, plé de agudesas y malicias.

La Soffa Romero fa una modista que té totas las circunstancias recomenables, y en Balaguer representa al pel el seu marit, un *maquereau*, que viu á las sevas costellas y que sembla talment copiat del natural.

CATALUNYA

Sembla que no sería gens difícil trobar en un *vaudeville* francés la genealogía de *El Código penal*, ab sas entremeliaduras, las mes d' ellas inverossímils, acumuladas en un sol acte, durant el qual ha de caure dos vegadas el teló de boca pera donar lloch á las mutacions escénicas.

D' aixó se 'n diu condensar lo que 'ls altres han imaginat y escrit en una forma mes apropiada.

L' obra resulta grotesca... y fins funambulesca, ab aquella carrera per las teuladas, y ab la mullena de un dels personatjes que s' ha amagat dintre de una tina... Pero fa riure y aixó li val 'l absolució del públich, qu' en qüestions d' art escénich no mira gayre prim.

Lo que hi sobra es la música.

Els héroes de la interpretació son las Sra. Campos y 'l Sr. Cerbón, qu' en el paper de fiscal enamoradís y plé de alarmas y aprensions, ha trobat un dels tipos mes de la seva corda.

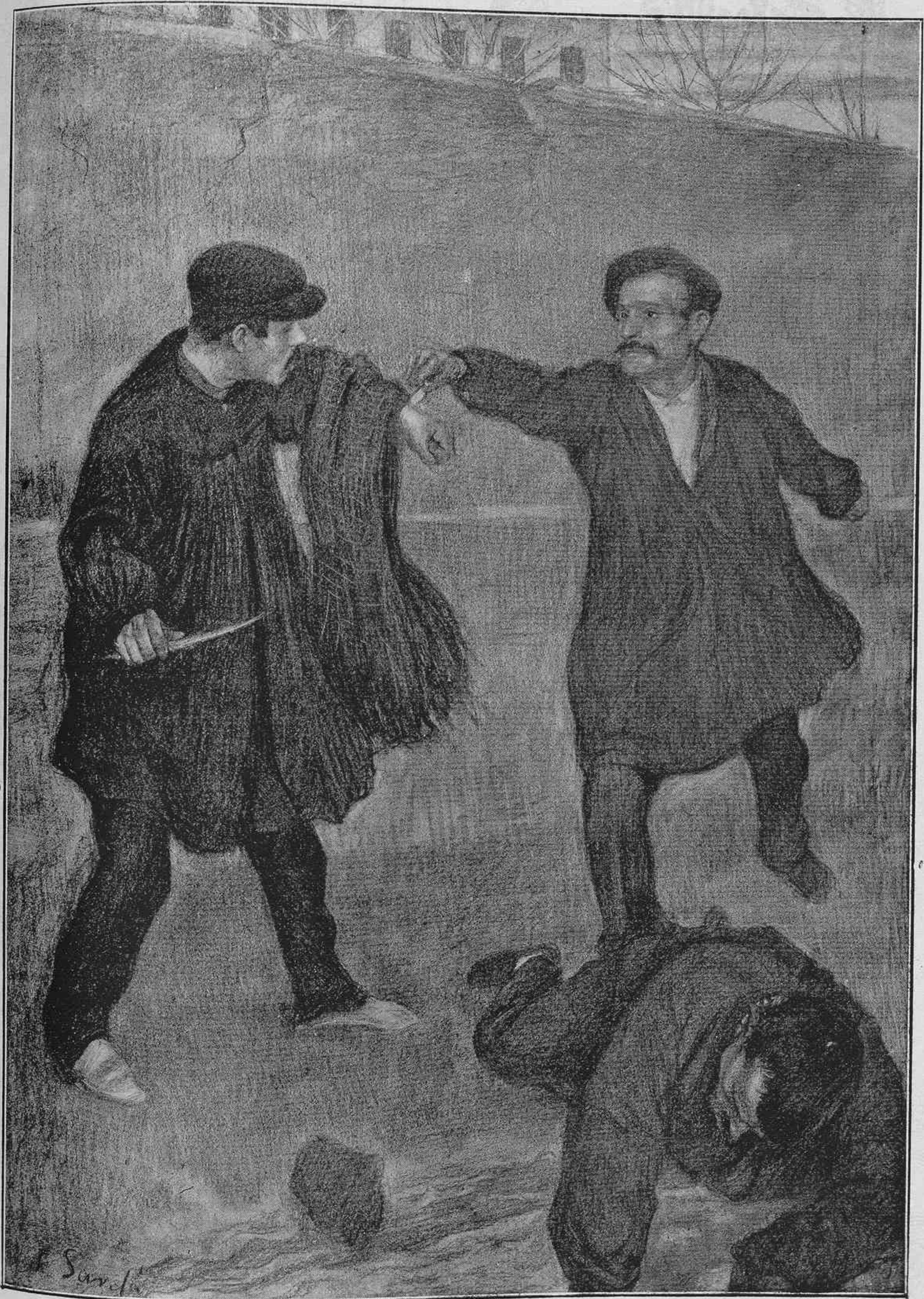
En els demás teatros res de nou.

Ahir dijous havía de debutar á *Novedats* la companyía Muñoz, ab el drama d' Echegaray: *El loco Dios*.

Y per aquesta nit está anunciat á *Romea* l' estreno de la comedia *La protegida*, de 'n Serrat y Weyler.

N. N. N.

AL SORTIR DE LA TIMBA

Jugant l' última carta.

Dibuix de F. SARDÁ

ELS SET PECATS CAPITALS

I

Superbia

Germans:— Vos dich germans, aixís á secas, perque, com ja salréu petits y grans, de part de Deu ó de... la part del colze fins á cert punt ho som tots de germans. Aquest dó fraternal, per xó, *no quita* que, tenint com tenim aprop las dents, parlém de germanó y d' amor al próxim y no 'ns recordém may ni dels parents. Y es qu' á més d' egoista, per natura l' home es superb y creu dú un rey al cos, sense pensá ¡infelís! que la superbia de tots els set pecats es el mes gros. ¡La superbia! El pecat dels orgullosos, dels altius, dels inflats, dels presumits. Puros habanos platejats y ab faixa, tenen tripa tots ells d' escanya-pits. Desde Isabel, regina d' Inglaterra fins á Alexandre *mano*, emperador, els superbs han sembrat odi y rancunias y han fet exclamar sempre—*¡Ay que dolor!* L' ostentació, el boato, la opulencia, no serveixen de res; devant de Deu val més *la honrada blusa del obrero* que no pas la levita de 'n Romeu. L' artista microscópic que 's precia d' innovador del Art, (¡alaba't ruch!), y empastifa cent quadros ab la vénia dels parents, dels amichs y de Sant Lluch, es tant superb com el precós microbi qu' endiosat per un torn d' aduldors ja 's pensa ser mes mestre que 'ls seus *Mestres* sent tan sols un mil-homes, un mocós. El lletrat orgullós, plé d' enfatisme, que quan vol tot ho troba *impertinent*; el mitrat absolut que la má allarga ab l' anell plé de babas á la gent; el filósop finxat que s' intitula ab gravetat de burro: el super-*b*-hom; l' encatronat guerrec que mideix sempre las superioritats pel pés del plom; el rich, el poderós que tot ho mira per damunt de l' espatlla y de reull; el pobre, en fí, que al crit de—*¡ya no hay clases!* de la propia miseria se 'n fá orgull; y l' insolent qu' escampa en festas báquicas la magestat d' un *faust* enlluhernador, tot aixó son *vanitas vanitatum* que no tenen *per se* gens de valor.

Mes qu' aixó han valgut sempre las ideas, tota substancia grisa del cervell: un pensament de 'n Llanas, una crítica de 'n Jordá ó bé un gitano de 'n Nonell. L' entonament, l' orgull, la vanagloria, l' incens, las *rotativas* y els cordóns, la ceremonia, l' *pisto*, la apariencia, aixó 's guarda no més pels fanfarróns.

Y creguéu: per ser llop, val mes sé ovella; preferiu á un sach d' or, un de virtuts; el triomf es dels humils, dels *tutti quanti*, dels explotats, dels débils, dels vensuts. Reflexionéu, germans, sobre l' assumpto tant si gastéu botinas com esclops; contentéuvos ab poch si teniu menos, y si acás teniu més... sopéu dos cops.

Agnus Lector qui tollis peccata mundi

FRA NOI

ESQUELLOTS

Ja temíam molt que *La Patum* aguantés tota arronsada el xáfeh de impropis de *La Perdiu*.

Mal podíam servir de las mans, tenintlas com las tenia ficadas á la butxaca.

Pero al últim ha desbotat, dihent:—Estich decidida á rejuvenirme. Per transformarme en un periódich á la moderna, emiteixo 1,600 obligacions á 50 duros una. Total: 80,000 duros pera fer la competencia á *La Perdiu*.

Ara comprench la frisansa del aucell de la Rambla de las Flors.

Una perdigonada de 80 mil duros no hi ha *Perdiu* que la resisteixi y menos encare una perdiu com aqueixa que vola sempre tan baix, quan no s' entreté espicosant lo que al alcans del bech troba abandonat per terra.

Gran alegría entre 'ls venedors del mercat de Sans per la destitució del director del mateix, senyor Ochoa.

¿No podria dirnos *La Perdiu* qui va recomanar á n' aquest famós empleat modelo?

¿Va ser, com algú suposa, un dels seus capítostos? Y si fos cert que hagués sigut realment un dels cap-pares regionalistas ¿podria averiguar si va ferho de *motu proprio*, ó bé mogut per las continuas instigacions de una estimada persona del sexo contrari?

Perque en tota aquesta qüestió sembla palpitarhi *quelcom* que acredita la justesa del títul de la famosa sarsuela castellana: «*El hombre es débil.*»

La recaudació de consums va de baixa.

Pero aixó no importa. Els diners son lo de menos: pertanyen al ordre del interessos materials; hi ha que mirarlos ab despreci.

¿No es veritat, Sr. Pons?

Aquí lo que s' hade procurar principalment es que

BARCELONA Y «UNA DE SAS MES LEGÍTIMAS GLORIAS»

—¿Qué hi portas en aquest farsell?
—¡Arri! No vull que ningú ho veji.

'ls burots siguin uns modelos de religiositat y de puresa: que no diguin malas paraulas, ni tinguin mals pensaments. El millor burot será aquell que á imitació de Sant Lluís Gonzaga permaneixi durant totas las horas de servey, cap baix y acalats els ulls á terra. No importa que 'l matute se 'n aprofiti, mentras se salvi l' ànima dels individuos del resguardo.

*
**

El Sr. Pons, ab la seva famosa circular, ha volgut singularisarse y ho ha conseguit.

«Que no 's diguin malas paraulas... que no 's blasfemi.»—Está bé, home, esta bé; pero aquestas cosas no hi ha necessitat de recomanarlas, ni molt menos de imposarlas: han de ser fillas de la bona educació de cada hu.

Crech que la Comissió de consums ha sigut creada no per purificar el llenguatge del personal, sino per obtenir la major quantitat de rendiments possibles.

Y fins ara podrà anar en augment la religiositat dels àngels de la burxa; pero lo qu' es la recaudació va de baixa.

Vamos, poch á poch se va lluny.

Vensudas las mil y una trabas del engorrós expediente municipal, l' altre dissapte pogué per fi inaugurarse el kiosco de davant del Liceo, titulat *El Sol*, que per cert está elegantment instalat y iluminat ab molt bon gust, contribuhint no poch á animar aquell tros de Rambla.

Y dels demás kioscos ¿cóm estém? ¿Quín día quedarán també oberts al públich, que avuy per com-

prar un periódich ó una capsa de mistos ha de fer devegadas mitj' hora de camí?

Senyor alcalde, miri que la broma ja fa massa temps que dura.

Notas carnavalescas.

Un foraster visita dijous á la tarde 'l ball infantil de Novetats, y queda prendat de aquell aixám de criaturas ricaments disfressadas.

Se 'n va á sopar y á la nit torna al mateix teatro, en plé ball *masqué et travesti*, y figurantse qu' es continuació del de la tarde, pregunta plé de admiració:

—¿Cóm vos ho feu á Barcelona pera fer creixer á las criaturas tan depressa?

*
**

La rua s' ha trasladat al Passeig de Gracia.

Es una rua entonada, seria, sense animació. La distancia entre l' avinguda central y 'ls balcons dels edificis es massa grossa pera que pugui establirse 'l contacte degut entre la gent que ocupa 'ls últims y la que 's passeja en els carruajes. No están ni tan sols á tret de serpentina.

Podrá ser la rua molt brillant, pero 'l fet es que al anarse'n al Passeig de Gracia, ha perdut tota la gracia.

*
**

Qui més va divertir-se diumenje sigué l' atmósfera.

Serena en un principi, ab un sol hermós y radiant, tot de un plegat va disfressarse de color gris, llan-

HORA DE VISITA

sant sobre la multitud desprevinguda un bon ruixat de *confetti* líquits.

Y mentres tot-hom se dispersava, l'atmosfera, lograt l'efecte que sens dupte s'havia proposat, feya babarotias, lluhint desde l'altura els espléndits colors del iris.

L'aparició del Arch de Sant Martí sigué una rialla de las sevas.

La princesa Ratazzi, morta á París, era una notable escriptora y una dona encantadora.

No han tingut may millor amiga qu'ella las nacions de la rassa llatina, y aixó que havia nascut á Inglaterra.

Ho demostrá com á escriptora y fins com á dona, ab sos successius enlassos matrimonials. Son

primer marit, Mr. de Solms, era francès. El segón, senyor de Ratazzi, italiá. El tercer, D. Lluís de Rute, espanyol.

No li faltava sino casarse ab un portugués, y hauria concedit la seva má blanca y aristocrática á un representant de cada un dels pobles de la rassa llatina.

Al carrer de Pelayo un carruatje topa ab un pal qu'estava consentit; el pal se desploma y mata á un transeunt.

Segons sembla, tots els pals del mateix carrer ofereixen idéntichs perills.

Pals simbólichs, que no en vá pertanyen á l'administració del Estat, podrits com tot lo que de l'administració del Estat depén.

Si un no vol morir aplastat ja sab lo que ha de fer... apartarse'n!

Reflexió de un pobre, á qui un municipal deté pera conduhirlo al Assil del Parch:

—Si lo que pagan als municipals per agafarnos, ens ho donguessin á nosaltres per menjar, no hauriam de anar per aquests carrers á demanar caritat.

L'eterna qüestió dels sombreros als teatros.

—No hi ha més que una manera de resóldrela—deya un periodista—y es que las senyoras vajan á la funció tal com hi aném nosaltres.

—¿Cóm vosaltres?

—Sí, noy: de gorra.

Ha bastat l'establiment de unas quantas escolas francesas en algunas poblacions fronterissas de Catalunya, perque á n' en Romero Robledo y altres

notabilitats de la política madrilenya, 'ls hi agafessin tremolins.

En una cosa tan senzilla com apendre un llenguatge molt extés y molt propi pera facilitar las relacions de Catalunya ab lo restant d'Europa, hi han vist aquests fulanos un gran perill contra l'integritat de la patria.

Qualsevol se figuraria que tota la seva política d'exclusivisme y explotació, 's tanca en el següent axioma: «Perque 'l poble pugui portar eternament l'albarda, es estrictament necessari que sigui sempre ben burro.»

—¿Per qué dius que t'han agafat?
—Per mor d'un ximple de municipal. Estavam netejant un pis, y va tenir la poca solta d'echarme 'l guante...

Una petita historia que conta *Le Rappel* de París, sobre 'ls inconvenients que pot portar la diferencia de pronunciació de un mateix idioma.

En un poblet del Wurtemberg, alguns oficials prusians en maniobras, sigueren convidats á dinar per un senyor molt rich. Un dels comensals cometé la torpesa de girar una copa de ví sobre las estoballas. El senyor abocá 'l saler sobre 'l ví vessat y digué ab son accent de Suabia:

—*S' isch Wein* (es ví.)

Sentir aixó y alsarse tots els oficials com moguts per un ressort, retirantse sense despedirse sigué obra de un moment. El senyor se quedá com qui veu visions.

A las pocas horas rebía la visita de dos testimonis enviats per l' oficial que havia girat el ví, á demanarli compte del gran insult que havia proferit.

—Un insult?—exclamá l' anfitrió.

—Sí, senyor; vosté ha dit *Sie schwein* (sou un cotxino.)

Naturalment se donaren explicacions, y aclarida la cosa, resultá que dos alemanys per efecte de la pronunciació poden parlarse en la seva llengua materna, sense entendres l' un al altre.

CANTARELLAS

Las solteras son d' or fí,
las casadas son de plata,
las viudetas son de coure,
y las vellas son de llauna.

La vellesa ab res confía
perque ja ho sab tot de sobras,
la joventut, es confiada
perque encare tot ho ignora.

Si de las donas te fías
prou se 't fondrán els diners,
no hi ha res que valgui menos
ni cosa que costi més.

¡POBRA PERDIU!

—Tant que havia predicat contra 'l caciquisme y, mi-réu, ¡ja li surten *pantorrillas!*

CAMBI DE DECORACIÓ

—Prou *assalts*, prou cotillóns,
prou crits, prou bellugadissa:
vinga 'l llibre d' oracions,
y ¡á missa!

Aixís com creix entre espinas
garrida y fresca la flor,
aixís entre tantas penas
viu y creix el meu amor.

Diuen que adorant las creus
guanya 'l cel el religiós,
deixa, donchs, que adorar pugui
la que tú portas al coll.

R. RENOM

¿Dius que l' haverm' fet petóns
es lo que més greu te sab?
Aixó ray, nena, es un deute
que sempre te 'l puch pagar.

J. MORET DE GRACIA

QÜENTOS

L' escena á Inglaterra.

S' está efectuant un assalt de *boxa*, quan un dels contendents reb al mitj de la cara un cop tremendo que li fa sortir del nas dos raigs de sanch y escupir dos dents saltadas d' arrel.

El cop s' ha donat evidentment faltant á las reglas usuals, per lo que 'l professor se li acosta y li diu per consolarlo:

ENTERRANT EL CARNESTOLTAS

—Tranquilísis, amich méu: com que el cop que acaba de rebre está fora de regla, jo 'l declaro nulo y no 's tindrà en compte.

En vigílies de casarse:

—Mira, Ernest: jo no tinch inconvenient en ser la téva esposa; pero exigeixo de tú un petit sacrifici.

—¿Qué vols?

—M' has de prometre formalment que no tornarás á fumar un cigarro en tota la téva vida.

—Concedit.

—¿Y te 'n sabrás estar?

—Aixó ray: ¡mentres pugui fumar en pipal...

—¿Vols t'hi jugar que 't trech la llengua y 't faig un trau com una o?
—¿Vols t'hi jugar qu' en 'quest enterro hi haurá un enterro de debó?

Un xavalet de uns set anys, de carácter reflexiu, está una mica cap-ficat, quan

el séu pare, adonantse'n, li pregunta:

—¿En qu' estás pensant, fill méu?

—Pensava en que tú anirás al cel.

—Y ¿per qué?

—Perque 'l mestre sempre ho diu.

—¿El mestre diu que aniré al cel precisament jo?

—No: 'l mestre diu que son molt raras els que van al cel, y com tú n' ets tant de raro, per forsa tens de anarhi.

sol posarhi tot ben tres qu' es lo que m' agrada mes.

ANTONI FELIU

ANAGRAMA

L' hermilla li va total, á n' en Quimet en Ramón, y en Quim bastant enfadat va clavarli un cop de tot, deixantli una total blava en distintas parts del cos.

J. BOSCH ROMAGUERA

TRENCA-CLOSCAS

ELISA PLAQUÉ SARGA

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Re-lli-nás.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Quintá—Tanqui.*
- 3.ª TERS DE SÍLABAS.—*MA TA RO
TA RRA SA
RO SA RI*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La gent de vidre—Rovira y Serra*
- 5.ª CONVERSA.—*Berta.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Tal farás tal trobarás.*

XARADA

Als guisats que fá en *Hu dos*, el cuiner de ca n Padrós,

* Ab aquestas lletras degudament combinadas formar lo títul de una aplaudida sarsuela catalana.

JOAN BEBÉ

CONVERSA

—Amich Pep, ja m' han quintat.
—Ja ho sé, temps há que ho dius; pero no sé 'l número que has tret.

—Be 'l deus saber perque tú mateix l' has dit.

JOAQUIM SARAGONÉ

GEROGLÍFICH

L I D D D
O R D I
C I I K I I I
T O R N | A N
T O R N | A N

JOSEPH GORINA ROCA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

MANUALES DE COCINA

Célebres recetas culinarias de la DUQUESA MARTELL

120 maneras de guisar huevos

125 platos de vigilia

140 platos de aves, caza y carne

100 platos de comidas vegetarianas

Cada manual Ptas. 0'50

Último tomo publicado de la
COLECCION DIAMANTE (edición López)

ELENA

POR ENRIQUE MURGER

Precio 2 reales

¡Obra nueva! * ¡Novedad!

Crónicas del año uno

POR EL NOTABLE ESCRITOR ANTONIO ZOZAYA

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

Acaba de publicarse

AUTOBIOGRAFÍA

POR

CARLOS DARWIN

Un tomo 8.º, Ptas. 2

Novedad interesante

CAMPOS FÁBRICAS y TALLERES

POR P. KROPOTKINE

Ptas. 1

EL ANILLO DEL NIBELUNGO

TETRALOGÍA DE WAGNER

POR

Eduardo L. Chavarri

Precio 3 pesetas

DON QUIJOTE DE LA MANCHA

Cuatro ediciones perfectamente corregidas y magistralmente ilustradas

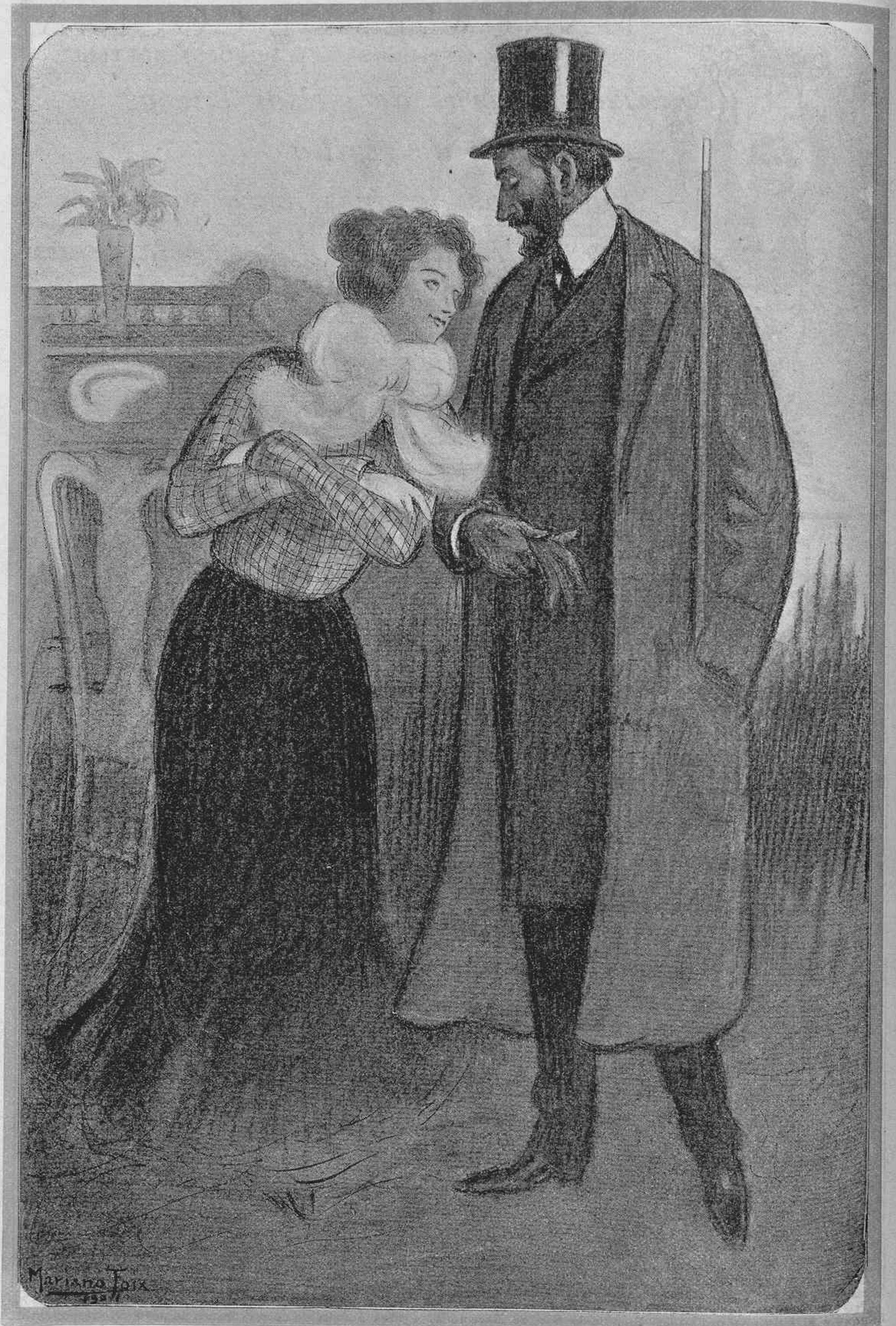
Precio de las cuatro ediciones de DON QUIJOTE

CORRIENTE—BOLSILLO—ECONÓMICA—MICROSCÓPICA

Edición corriente. Un tomo en 4.º de 816 páginas.	Ptas. 4
Edición de bolsillo. Un tomo encuadernado en tela.	» 3
Edición económica. Un tomo en 8.º.	» 2
Edición microscópica. Un tomo Mignon.	» 1

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet además un ral pera certifiat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

CONVIDAT FORA DE CASA

—Recorda que avuy es día de peix.
—Ja 'm faré un nús al toballó, per no olvidarme'n.

Dibuix de MARIANO FOIX